

ÂŞIKLARIN DİLİYLE SEFİL SELİMÎ*

Dr. Doğan KAYA

XX. yüzyılın önde gelen âşıklarındandır. 26 Ağustos 1933'te Şarkışla'da doğmuştur. Asıl adı Ahmet Günbulut'tur. Çocukluğu sıkıntılı geçmiştir. İlkokulu Şarkışla'da okuduktan sonra, Sivas Lisesinin orta kısmına kaydolmuş, fakat ikinci sınıftan ayrılmıştır. 1949'da evlenmiş, bu evlilikten üçü erkek üçü kız altı çocuğu olmuştur. 1956 yılında askerlik hizmetini tamamlamıştır. Askerlik sonrası terzilikle geçinmiştir. Bu arada, âşık olmasında ve düşünce dünyasında geniş ufuklar açan Şeyh Çoban Mehmet'le tanışmıştır. 1967'de Hollanda'ya gitmiş, beş sene orada işçi olarak çalışmıştır. Yurtdışı dönüşünde Sivas'ta birkaç yıl kâğıtçılık işiyle meşgul olmuştur. Çocukluğu ve gençliği hariç pek sıkıntı çekmemiş olan Sefil Selimî, yurt içinde ve yurt dışında epey yer dolaşmış, halktan daima saygı ve rağbet görmüştür. 30 Aralık 2003 günü Sivas'ın Karşıyaka mahallesinde vefat etmiştir. Mezarı, Şarkışla Mezarlığındadır.

Şiire, biraz önce adını zikrettiğimiz Çoban Mehmed'in yanında başlamıştır. Hitabeti ve irticali de çok kuvvetlidir. Saz çalmayı kendi kendine öğrenen Sefil Selimî'nin sazdaki ustalığı, teknik açıdan çok iyi değildir. Ancak ezgileri son derece orijinaldir. Kendisine has bir müzikle icra ettiği yüz kadar parçası vardır. Bunlardan birçoğu TRT Repertuarına girmiştir. 1966 yılında Konya Âşıklar Bayramına katılmış, o günden bu zamana kadar çeşitli vesilelerle tertip edilen yüzden fazla âşık programında boy göstermiştir. Pek çok âşıkla karşılaşma yapmıştır. Hece ile yazdığı şiirlerde salt 8 ve 11 heceli kalıplar bağlı kalmamış. 5, 6, 7, 14, 15 ve 16 heceli şekilleri de başarıyla uygulamıştır. Kafiye ve duraklara son derece hâkimdir. Aşk, tabiat, gurbet, öğüt, taşlama, tenkit, tasavvuf, fanilik, şikâyet, dert ve dilek gibi hemen her konuda şiir söyleyen Sefil Selimî hakkında, bugüne kadar altı kitap yayımlanmış, iki mezuniyet tezi hazırlanmıştır. Şiirlerinin sayısı 2000'den fazladır. Halk kültürü ve tasavvufi bilgisi son derince derin olan Sefil Selimî'nin kelime hazinesi de çok yüklüdür. Türkçe'ye son derece hâkimdir. Ele aldığı konuyu yansıtmada son derece başarılıdır.

Selimî'nin vefatından sonra onu sevenler ardından şiirler yazmışlardır. Ben bunlardan on altısını derledim. On altı şiirden beş tanesi onunla beraber Çoban Mahmed'in yanında şiire başlayan Hüroğlu'na aittir. Şairler Neferî ve Fikret Dikmen'in dışında hepsi de Sivaslıdır. Söz konusu şiirlerde Sefil Selimî'nin sanat gücü, kişiliği dile getirilmiş, özellikle onun şairlik gücü vurgulanmaya çalışılmıştır.

Diğer taraftan Ömer Tombul'un ve Ziya Doğan'ın şiirlerinin, Sefil Selimî hayatıyken yazılmış şiirler olduğunu belirtelim.

* Yayımlandığı yer: *Hayat Ağacı*, Sivas, Güz 2005, S. 4, s. 137-141.

Aşağıda metinlerini verdiğimiz on altı şiirin sahibi ve bu şiirlerin adları şöyledir:

1. Alimî	<i>Andı Selimî</i>
2. Cefayî	<i>Gitti Sefil Selimî</i>
3. Cihansız	<i>Selimî</i>
4. Derdiyar	<i>Bilen Selimî</i>
5. Fikret Dikmen	<i>Sefil Selimî</i>
6. Hüroğlu	<i>Diri Selimî</i>
7. Hüroğlu	<i>Dağ idi Sefil Selimî</i>
8. Hüroğlu	<i>Gidiyor Selimî</i>
9. Hüroğlu	<i>Selimî'ye</i>
10. Hüroğlu	<i>Gitti</i>
11. Kaptanî	<i>Selimî</i>
12. Kelamî	<i>Aydı Selimî</i>
13. Neferî (Hüseyin Çolak)	<i>Seher Bülbülü</i>
14. Ozan Faruk	<i>Göçtü Selimî</i>
15. Ömer Tombul	<i>Selimî Baba</i>
16. Ziya Doğan	<i>Sefil Selimî</i>

1. ALİMÎ (Süleyman Erdiñç, 1957 Sivas)

Andı Selimî

Marifet ilminden aldı payını
 İlham-ı aşkına yandı Selimî
 Kendince sürdürdü kendi soyunu
 Pençe-yi abada kandı Selimî

Durmadan okuyup şiirler yazdı
 Dolandı vatanı mecnunca gezdi
 Sözlerini ince heceden süzdü
 Hakikati Hakk'ı andı Selimî

Bu davayı böyle sürdürdü götürdü
 Mürşid-i kâmilde kendin yitirdi
 İkiliği yıkan sözü getirdi
 Sevgi bedeninde candı Selimî

Şarkışla kazası sivas'tır ili
 Besteler yaptırdı hünerli dili
 Dönderdi kervanı bellidir yolu
 Ecelin atına bindi Selimî

Yalnızlık acısı yaktı kavurdu
 Vakit tamam oldu ecel devirdi
 Dünyadan yönünü geri çevirdi
 Der **Alimî** Hakk'a döndü Selimî

2. CEFAYÎ (Binali Aydın, 1958, Hasbey köyü-Sivas)

Gitti Sefil Selimî

Âşık oldu âşıklığa doymadan
 Tez bıraktı gitti Sefil Selimî
 Sanatına hile hurda katmadan
 Öz bıraktı gitti Sefil Selimî

Âşıklıkta büyümüştü dağ gibi
 Yüreğinde gül besledi bağ gibi
 Kitapları besteledi çığı gibi
 Söz bıraktı gitti Sefil Selimî

Öyle yere geldi gelinmeyecek
 Sırlarla gizliydi bilinmeyecek
 Tarihten tarihe silinmeyecek
 İz bıraktı gitti Sefil Selimî

Ondaki birikim ondaki feyiz
 Ondaki hoşgörü tebessümlü yüz
 Sevgiden bıkip da usanmayız biz
 Naz bıraktı gitti Sefil Selimî

Ey **Cefayî** bezirgânın suçu ne
 Bir katar ekledi feni göçüne
 Edebiyat sevenlerin içine
 Köz bıraktı gitti Sefil Selimî

3. CİHANSIZ (Behzat Can, 1951 Kızılcakışla beldesi-Şarkışla)

Selimî

Bir hayat yaşadı yazdı yazdırdı
 Yârimi çağırıldı sazı Selimî
 Çok zamansız birden bire göç etti
 Pirimi çağırıldı gezdi Selimî

Selimî'de gördüm onda coşarken
 Onsuz olamazdı canda yaşarken
 Aşk ile kaynayıp tende taşarken
 Sırrımı bağırdı sözdü Selimî

Ah etti çırpındı kora belendi
 Eleklere girdi yundu elendi
 Aç kaldı el açtı belki dilendi
 Terini savundu bazdı Selimî

Bazen celallendi kendini üzdü
 Çokça seyyah olup âlemi gezdi
 Bazen kopuz oldu bazen de sazdı
 Kerem misaliydi közdü Selimî

Yunus'u yaşattı canda cihanda
 Tasavvuf ve tasnif hepsi var onda
 Olmadı dünyada şöhrette şanda
 Diyemem canından bezdi Selimî

"Çobanın Pınarı" canan gözesi
 Meyli muhabbeti aşkı mezesi
 Çoban baba idi onun hocası
 Dergâhı gözleyen gözdü Selimî

Onun piri idi herkes de duydu
 Âşık için candı ekmekti suydu
 O bir derya idi körfezdi koydu
 Bizleri anlattı bizdi Selimî

Dünyalara sığmaz bu nasıl aşkı
 Aklıma gelmezdi ahir yaklaştı
 Firdevsi alâda dostu kavuştu
 Nurunu zahire yazdı Selimî

Herkes her şey dedi dostu bilmeden
 El ele tutmadan meşki bilmeden
 Vakitsiz göç etti murat almadan
 Cihansız'ı candan üzdü Selimî

4. DERDİYAR (Murat Tanrıverdi, 1961, Sivritepe köyü- Sivas)

Bilen Selimî

Âşıklık yolunda kini kaldırıp
Saygıyı sevgiyi bilen Selimî
"Kevser ırmağı"ndan bade doldurup
İlimi "göze"den alan Selimî

Elinden geldikçe hanlar kurardın
Kuramazsan bile çaba harcardın
Ferhat oldun gönül dağları yardım
Mecnun kerem gibi olan Selimî

Benlik gurur kibir yoktu havanda
İkilik yok birlik vardı davanda
Şiirde türküde sazda divanda
Derdine dermanı bulan Selimî

Sinen aşktan yanan bir volkan dağı
Geçer mi sevdanın dünyada çağı
Sensin çiçeklerin bahçesi bağı
Satar mı Sivas'ta lalen Selimî

Haberi saldığım kul engel aş
Dermanımı gönder teze e ulaş
Küçük bir kıvılcım koydu telaşa
Daha dolmamıştı çilen Selimî

Gönül ayazlandı düştü kırağı
Sulayıp yeşerttin salan yaprağı
Üzerine örttük kara toprağı
Zamansız garipçe ölen Selimî

Âşık **Derdiyar'**m derttir sebebi
Yaraları saran ehl-i tabibi
Nerde eşin dostun garip kul gibi
Kara topraklarda kalan Selimî

5. FİKRET DİKMEN (1950, Gökbez köyü-Bor/Niğde)

Sefil Selimî

Yoksullardan ezilenden taraftın
Gönüllerde yerin Sefil Selimî
Yüreğinle insan tartan sarraftın
Sayılmaz hünerin Sefil Selimî

“Kevser ırmağı”ndan içerdin bade
İlhama kâfiydi bir dolu sade
Tarifi imkânsız güçlü ifade
Belleklerde derin Sefil Selimî

Altın yer altında hiç tutar mı pas
Dostluk dolusunu içerdin tas tas
Seven dostlarına en güzel miras
Yüzlerce eserin Sefil Selimî

Sevgi dağlarını duman bürümez
Âşıklar ölür de asla çürümez
Türküler üstünden gayrı kurumaz
O döktüğün terin Sefil Selimî

Cisimler içinde noktayı saydın
Bizler ıştır mıydık sen yanmasaydın
Kurt ile kuzuyu beraber yaydın
Senin bu cevherin Sefil Selimî

Fikret'im gözlerim gene sulandı
Şafak söktü Günbulut'a ulandı
Rahat uyu dilimize dolandı
Senin türkülerin Sefil Selimî

6. HÜROĞLU (Cumhur Karabulut, 1938 Şarkışla)

Diri Selimî

Gönül erlerine gönlünü katan
Diri olanlara diri Selimî
Kendi baki kalıp şeklini atan
Sırra ağâhların sırrı Selimî

Âşığı ne bilir âşık olmayan
 Dirilmeyi n'eyleyecek ölmeyen
 Mevlâ'sını bilmez kendin bilmeyen
 Erlik meydanının eri Selimî

Garip yolcuların yollarındadır
 Dertli bülbüllerin güllerindedir
 Âşık-ı sadığın dillerindedir
 Yâre yâr olanın yâri Selimî

Gelir meydanına buluşur bulur
 Selâm verenlerin selamın alır
 Seninle bilişir seninle bilir
 Varlı var olanın varı Selimî

Ölüm alt edemez ölümsüzleri
 Kulakları duyar görür gözleri
 Eserinde okunuyor sözleri
 Garip **Hüroğlu**'nun hürü Selimî

7. HÜROĞLU

Dağ idi Sefil Selimî

Yaşar gibi yaşar idi
 Sağ idi Sefil Selimî
 Yeşertirdi yeşerirdi
 Bağ idi Sefil Selimî

Sever idi yaralıyı
 Giyer idi karalıyı
 Görür idi ileriye
 Çağ idi Sefil Selimî

Cemale bakardı gözü
 Özüne bağlıydı sözü
 Alnı açık aktı yüzü
 Ağ idi Sefil Selimî

Çevresini ıstırdı
 Cehaleti üşütürdü
 Aşkın tacını taşırdı
 Tuğ idi Sefil Selimî

Sözlerinde durur idi
 Beraberce yürür idi
 Hakkı halkta görür idi
 Yoğ idi Sefil Selimî

Erenlerin meydanında
 Âşıklığın her yönünde
Hüroğlu'nca imanında
 Dağ idi Sefil Selimî

8. HÜROĞLU

Gidiyor Selimî

Kendi çilesini kendi
 Çekti gidiyor Selimî
 Aşkın burağına bindi
 Uçtu gidiyor Selimî

Görenleri körlerini
 Hayırsızı şerlerini
 Ariflerin sırlarını
 Açtı gidiyor Selimî

İnsanları seve seve
 Muhabbeti öve öve
 Aynı bir evden bir eve
 Göçtü gidiyor Selimî

Duyurdu güzel ünUnü
 Peda eyledi canını
 Elleriyle kefenini
 Biçti gidiyor Selimî

Âşıkların ölmezliğin
 Gitmeyen gelmezliğin
 Akılların almazlığın
 Seçti gidiyor Selimî

Rahim eyledi sılayı
 Seyretti arşı âlâyı
 Gezindi koca dünyayı
 Kaçtı gidiyor Selimî

Taşırđı gönül yarası
 Aramadan çaresini
 İrfansızla arasını
 Açtı gidiyor Selimî

Sevenlere kurban oldu
 Gördüğünü hızır bildi
 Şekli gitti kendi kaldı
 Geçti gidiyor Selimî

Aşktan aldı gıdasını
 Âlem duydu sedasını
 Yar elinden badesini
 İçti gidiyor Selimî

DoluLara boş görüyü
 İçtekine dış görüyü
Hüroğlu'na hoş görüyü
 Saçtı gidiyor Selimî

9. HÜROĞLU

Selimî'ye

Bayram etsin oğlu kızı
 Kına yaksın gelinleri
 Sevenleri aldı sızı
 Buluştular bilenleri

Çok ararlar varlığını
 Zor bulurlar yârlüğünü
 Bilseydiler erliğünü
 Demezlerdi yalanları

Şad oluban sevinşinler
 Varlığınan öğünsünler
 Dizlerini döğünsünler
 Bu dünyada kalanları

Bülbülü konar gülüne
 Yolcusu gider yoluna
 Mendil alsınlar eline
 Gözyaşını bilenleri

Işıklanan fenerinden
 Dolaşanlar kenarından
 Selimî'nin pınarından
 Testisini dolanları

Cahil olan can incidir
 Hanın sahibi hancıdır
Hüroğlu'nun inancıdır
 Âşık saymaz ölenleri

10. HÜROĞLU

Gitti

Kıymetini bilemedik
 İsteğince olamadık
 Dediğinde kalamadık
 Gönüllendi küstü gitti

Derdiyinen inlemedik
 Sözlerini anlamadık
 Kelamını dinlemedik
 Sazlarını astı gitti

Dönmedi ahdinde durdu
 Azrail'i yere vurdu
 Kavuştu yârine vardı
 Sırta kadem bastı gitti

Güreşirken yağlanmazdı
 Uykulayıp eğlenmezdi
 Gayrısına bağlanmazdı
 Çok sevdiği dostu gitti

Meyil etmezdi zuluma
Kendini verdi ilime
Talebe oldu âlime
Kemâl buldu usta gitti

Severdi yiğidi merdi
Taşıyordu türlü derdi
Dünyada yoğudu yurdu
Yasta geldi yasta gitti

Âşık idi tüm insana
Olan işler hep mahana
Kadir bilmeyen bu hana
Hasta geldi hasta gitti

Aşk ehlini överekten
Muhabbeti severekten
Hüroğlu sevdi yürekten
Mest yaşadı meste gitti

11. KAPTANÎ (Mehmet Köşe, 1952, Sivas)

Selimî

Manevi dersleri Çoban Mehmet'ten
Duyan sendin duyan sendin Selimî
Feyzini artırdın her nasihatten
Uyan sendin uyan sendin Selimî

Sevgi süsler hayâlini düşünü
Bu sanatta bulamadım eşini
Şiir sarayının temel taşını
Koyan sendin koyan sendin Selimî

Çektiğin çileler kader oyunu
Hollanda'da aldın gurbet payını
Gönül yaylasında kurtla koyunu
Yayan sendin yayan sendin Selimî

Sevdanı mısradada döktün ay cana
 Aşk şerbeti içtin sen kana kana
 “İkiliği yıkan sevgi ver bana”
 Diyen sendin diyen sendin Selimî

Kaptanî’yim_haddim olmaz tektire
 Hangi acı bu yüreği yaktıra
 “Kul Yanmasın” şiirinde taktire
 Şayan sendin şayan sendin Selimî

12. KELAMÎ (İsmet Yılmaz, 1956, Eskikarahisar köyü-Ulaş/ Sivas)

Aydı Selimî

Kimseyi inçitmez hoştu hitabi
 Belli asilzade beydi Selimî
 Ölmeden basıldı şiir kitabı
 Kayıp olmaz eser koydu Selimî

Huyu ahlakı yirmi dört ayardı
 Girdiği meclise hemen uyardı
 Her canlıya sonsuz sevgi duyardı
 “Kurt ile koyunu yay”dı Selimî

Manasız sözleri demezdi boşa
 Rakipleri ile güreşti başa
 Aşkın kazanına o pişe pişe
 Gönlünü benlikten soydu Selimî

Sivas Şakışla’ya mekânın kurdu
 Sonunda bağrını toprağa verdi
 Ummanlara doğru çağlayıp durdu
 Coşkun coşkun akan çaydı Selimî

Kurudu bir anda kan iliğinde
 Tükendi nefesi can iliğinde
 İki bin üç yılı Aralıkta
 Yakasız gömleği giydi Selimî

Kelamî dost olduk eyledik şaka
 Biçilir mi safi altına baha
 Öyle âşıklar zor gelir bir daha
 Güneşin yanında aydı Selimî

13. NEFERÎ (Hüseyin Çolak, 1949, İzmir)

Seher Bülbülü

Anlamak ne mümkün tarif olmuyor
Sefil Selimî'yle gören hak versin
Şu koca âlemde yeri dolmuyor
Sefil Selimî'yle duran hak versin

Yaşayan dillerin dilin sözünden
Kevser ırmağından selin özünden
Kalpten kalbe giden yolun izinden
Sefil Selimî'yle süren hak versin

Elinde meşale gönlünde ocak
Üşür üşütmezdi döşü sımsıcak
Her insanı sever açardı kucak
Sefil Selimî'yle saran hak versin

Ayağı düz basar dümdüz giderdi
Küçük büyük demez hizmet ederdi
Saz çalar söz söyler insan güderdi
Sefil Selimî'yle eren hak versin

Âşık olunur mu bade içmeden
Hakk'a varılır mı Sırat geçmeden
Hesabı burada verdi göçmeden
Sefil Selimî'yle veren hak versin

Bu garip **Neferî** özünü yoklar
Seven sevdiğinin sırrını saklar
Aşkın bahçesine giren gül koklar
Sefil Selimî'yle varan hak versin

14. OZAN FARUK (Faik Korkmaz, 1931, Çat köyü-Gemerek/ Sivas)

Göçtü Selimî

Karalı haberi duydu bu Ozan
Evvelden ahire böyle bu düzen
Hep konan göç eder okuyan yazan
Ak ile karayı seçti Selimî

İsmi anarak başlayım söze
 Bir şiir yazayım hatıra size
 Bir mürşit peşinde geldik diz dize
 Doğdu güneş gibi aştı Selimî

Şarkışla ilinde doğdu yetişti
 Kadılı köyünde kaydadı pişti
 Âşıklığın zirvesine erişti
 Sınıfında başa geçti Selimî

Beraber yolc' olduk yollara düştük
 Pirin himmetiyle kaydık coştuk
 Bir orduda bir cephede savaştık
 Düşmanına yara deşti Selimî

Kendini aradı kendi de buldu
 Deryaya karıştı ummana daldı
 Adı Ahmet iken Selimî oldu
 Girdiği meydanda coştı Selimî

Sevdiğine seve seve yâr dedi
 Hem mürşit dedi hem pir dedi
 Evveli ahiri bunda var dedi
 Hakk'ın dergahına düştü Selimî

Ankara İstanbul Konya'yı gezdi
 Atışmalar yaptı düğümler çözdü
 Hakk'ını hak etti tarihe yazdı
 Şimdi aramızdan göçtü Selimî

Âşık **Ozan**'ım der hayranım cana
 Mümkün olsa gelsek gene yan yana
 Allah'ın rahmeti hep olsun sana
 Kondu dalımızdan uçtu Selimî

15. ÖMER TOMBUL (1947 Gaziköy-Sivas)

Selimî Baba

Gönül sakın inkâr etme ustası
 Kızarı gider Sefil Selimî Baba
 Senin destanından iyi destanı
 Yazar gider Sefil Selimî Baba

Âşıkların kimse bilmez fendini
 Daim enginlerde görür kendini
 Coşkun çaylar gibi akıp bendini
 Bozar gider Sefil Selimî Baba

Milletimiz sever böyle birini
 Öldüğünde tutan olmaz yerini
 Önde sonda candan sevenlerini
 Üzer gider Sefil Selimî Baba

Herkes sever böyle usta aşığı
 Gönüllerde vardır onun ışığı
 Sorulan soruyu her dolaşığı
 Çözer gider Sefil Selimî Baba

Ne büyük ozandır ismi dillerde
 Bu Sefil Selimî tüm gönüllerde
 Ağlaya ağlaya gurbet ellerde
 Gezer gider Sefil Selimî Baba

Âşık olan ilham alır melekten
 Bazı âşık memnun olmaz felekten
 Yanına geleni ince elekten
 Süzer gider Sefil Selimî Baba

Vatandaş Selimî Baba'yı tanı
 Aşığın çok olur şerefi şanı
 Atışmak isteyen her yarışanı
 Ezer gider Sefil Selimî Baba

Onu bilen coşar heyecanından
 Ayrılmak istemez gitmez yanından
 Cesedi içinde tatlı canından
 Bezer gider Sefil Selimî Baba

Âşık Mevlâ'sına gönül verendir
 Bazı âşık var ki yüce erendir
 Aşkın deryasına bu bir girendir
 Yüzer gider Sefil Selimî Baba

Âşık **Ömer Tombul** sever sakınır
 Eserleri güzel dilde okunur

Azrail bir rüzgâr gibi dokunur
Tozar gider Sefil Selimî Baba

16. ZİYA DOĞAN (1949, Beyyurdu köyü-Şarkışla/Sivas)

Sefil Selimî

Çoban pınarından içince kandım
Çok derinden yazmış Sefil Selimi
Doğuştan korluyum içimden yandım
Özden simgeliyor Sivas elimi

Çatmam diye kötülüğü dışlamış
Beyninde yer edip kalple başlamış
Felsefeyi çok incecik işlemiş
Öztürkçe konuşmuş ana dilimi

Serdarî'nin, Halimî'nin yurdundan
Şarkışla'dan karlı dağın ardından
Anadolu yiğidiyle merdinden
Tez dokumuş, sanki Harun kilimi

Gönülden yoğurmuş azıkta pişi
Cahalete set çekmiş biliyor işi
Çağına yön vermiş aydınca kişi
Zamandan söz edip, yutmuş bilimi

Ozanlar diyarı Sivaslı cana
Umman deryasında susadım ona
Ziya dünyalıyım; kimliğim bana
Tatlı serin eser Emlek yeli mi

Kaynakça: Ziya Doğan, *Dünyaya Baktığım Pencere- Yaşamı ve Şiirleri*, Ankara, 1997, s. 154.